

***Розвиток емоційної
сфери молодших
школярів з
інтелектуальними
порушеннями засобами
арт-терапії***

Автор: Стрілець М. Ю.

Науковий керівник: кандидат
педагогічних наук. Чопик Л. І.

Об'єкт дослідження – особливості емоційно-вольової сфери дітей молодшого шкільного віку з інтелектуальними порушеннями.

Предмет дослідження – особливості розвитку емоційно-вольової сфери молодших школярів з інтелектуальними порушеннями засобами арт-терапії.

Мета дослідження - розвинути емоційно-вольову сферу молодших школярів з інтелектуальними порушеннями.

Гіпотеза дослідження – труднощі у розвитку емоційно-вольової сфери молодших школярів з інтелектуальними порушеннями можливо скорегувати за допомогою корекційно-спрямованих занять.

Завдання дослідження:

1. визначити теоретичні засади особливості розвитку емоційно-вольової сфери дітей молодшого шкільного віку в нормі вікового розвитку;
2. виявити розвиток емоційно-вольової сфери дітей молодшого шкільного віку з інтелектуальними порушеннями;
3. розробити та перевірити ефективність комплексу занять з розвитку емоційно-вольової сфери дітей молодшого шкільного віку з інтелектуальними порушеннями.

Методи дослідження

- *теоретичні* - аналіз, узагальнення, моделювання; метод опитування;

- *математичної статистики* - описова статистика, кореляційний аналіз, математична обробка даних здійснювалась за допомогою комп'ютерного пакета статистичних програм SPSS (версія 13.0);

- *методики дослідження*: методика «Метаморфози» Є.Ю. Семенової, фрустраційний тест Розенцвейга, тест шкільної тривожності Філіпса, опитувальник форм виявлення агресивності Басса-Дарки, проективний тест «Неіснуюча тварина».

Для нашого експерименту ми обрали такі методики:

- 1) Методика «Метаморфози» Є.Ю. Семенової;
- 2) Фрустраційний тест Розенцвейга;
- 3) Тест шкільної тривожності Філіпса;
- 4) Опитувальник форм виявлення агресивності Басса-Дарки;
- 5) Проективний тест «Неіснуюча тварина».

Таким чином, проаналізувавши теоретичні наукові джерела, ми дійшли до висновку, що емоційна сфера дітей молодшого шкільного віку з інтелектуальними порушеннями страждає не менше, ніж пізнавальна. Саме тому так важливо визначити найбільш вдалі методи для розвитку та корекції емоційної сфери дітей з особливими освітніми потребами. В нашій роботі таким методом виступає арт-терапія та її напрямки. Таким чином, на нашу думку тема «Розвиток емоційної сфери молодших школярів з інтелектуальними порушеннями засобами арт-терапії» є актуальною та такою, що потребує подальших наукових досліджень та розкриття.

1. Методика «Метаморфози» Є.Ю. Семенової

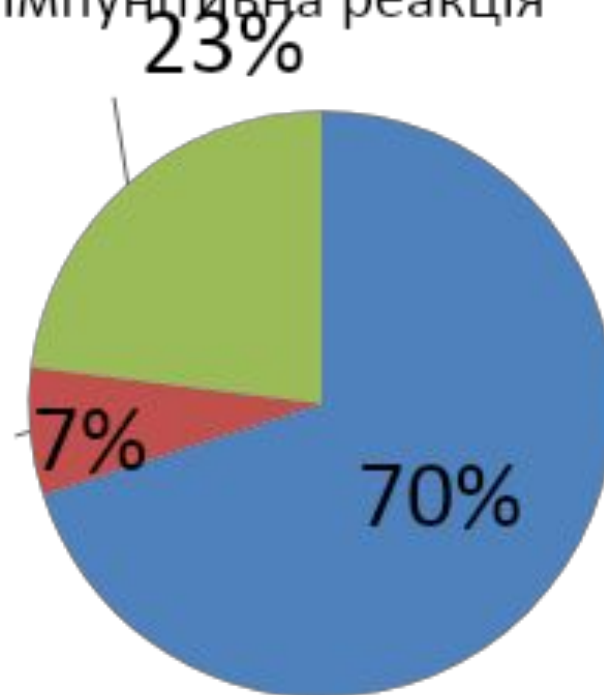
Соціальні ролі молодших школярів з інтелектуальними порушеннями

Соціальна роль	Високий рівень прояву	Середній рівень прояву	Низький рівень прояву
Агресивна роль	37%	40%	13%
Роль жертви	50%	30%	20%
Нейтральна роль	13%	22%	65%

2. Методика «Фрустраційний тест Розенцвейга»,

За направленість реакцій

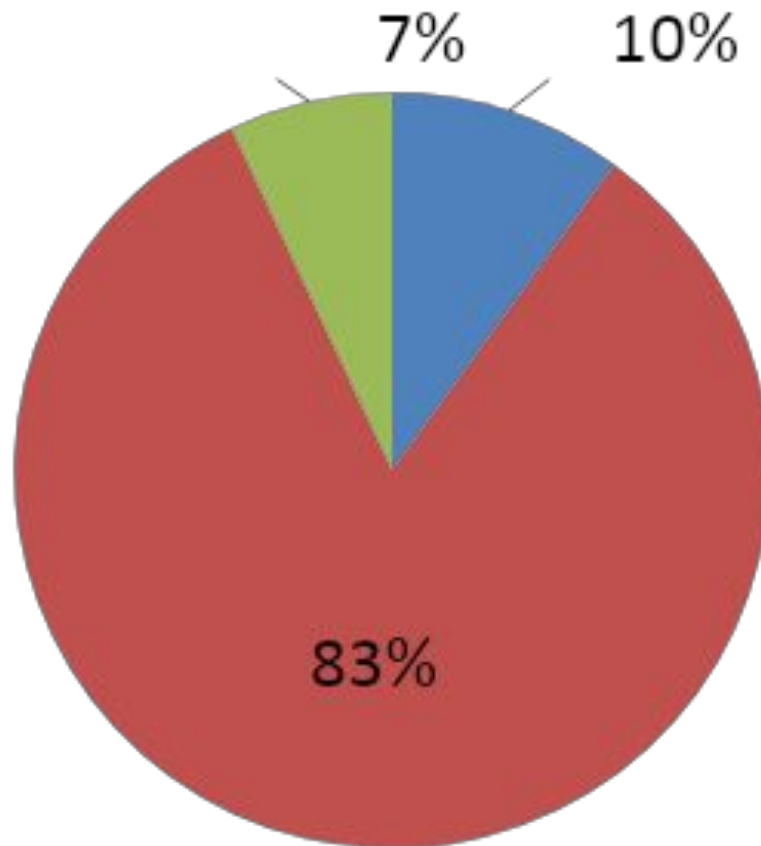
- екстрапунітивна реакція
- інтропунітивна реакція
- імпунітивна реакція

Методика «Фрустраційний тест Розенцвейга»,

за типом реагування на фруструючу, тривожну ситуацію:

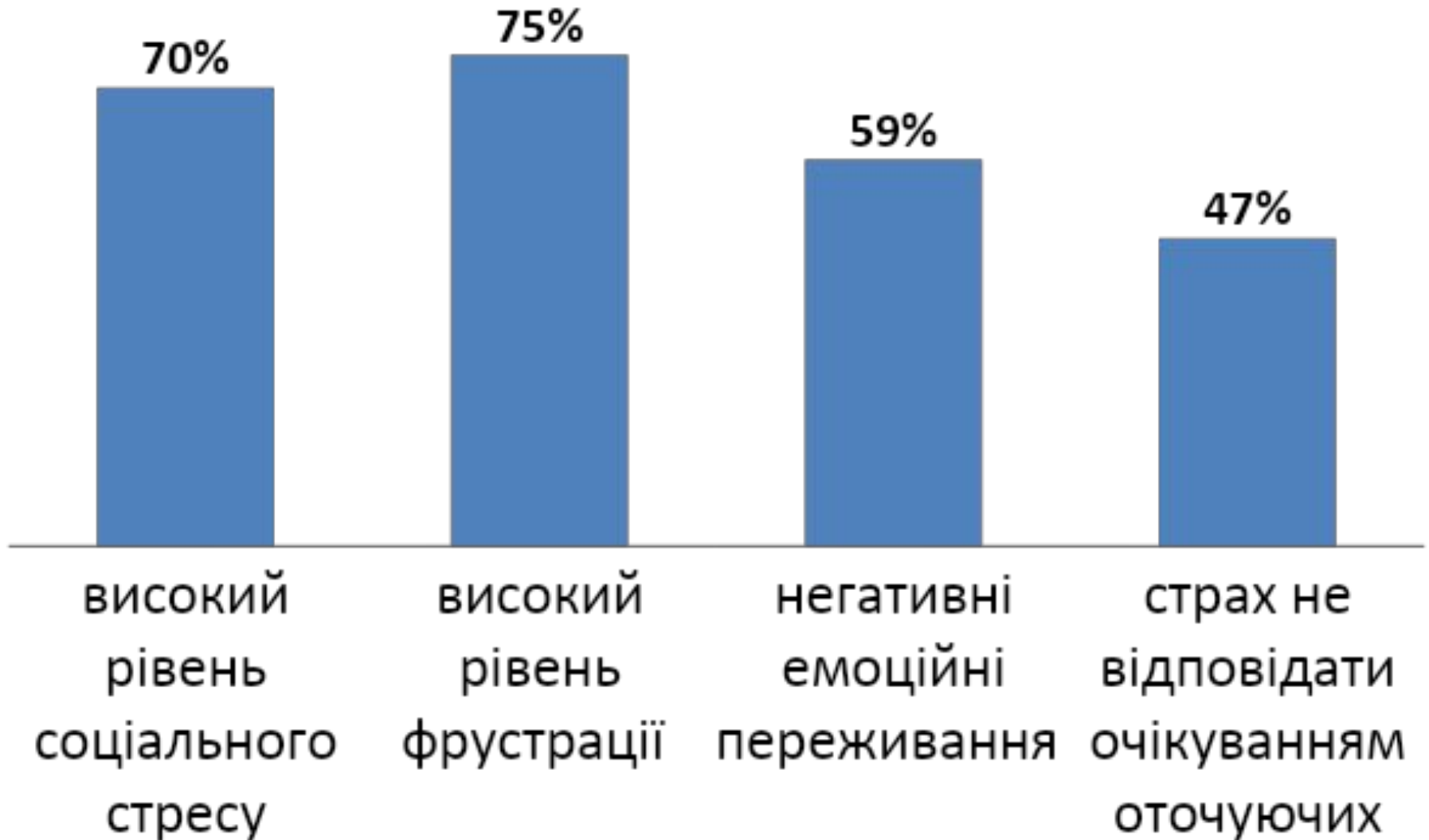
■ Перепоно-домінуючі ■ Самозахисні ■ Відповідально-наполегливі

Типи та види реагування на фруструючу ситуацію молодших школярів з інтелектуальними порушеннями

Тип/вид реагування	Високий рівень	Середній рівень	Низький рівень
Екстрапунітивна реакція	70%	22%	8%
Інтропунітивна реакція	7%	34%	59%
Імпунітивна реакція	23%	40%	27%
Переповно-домінуючий тип	10%	53%	37%
Самозахисний тип	83%	12%	5%
Відповідально-наполегливий тип	7%	16%	23%

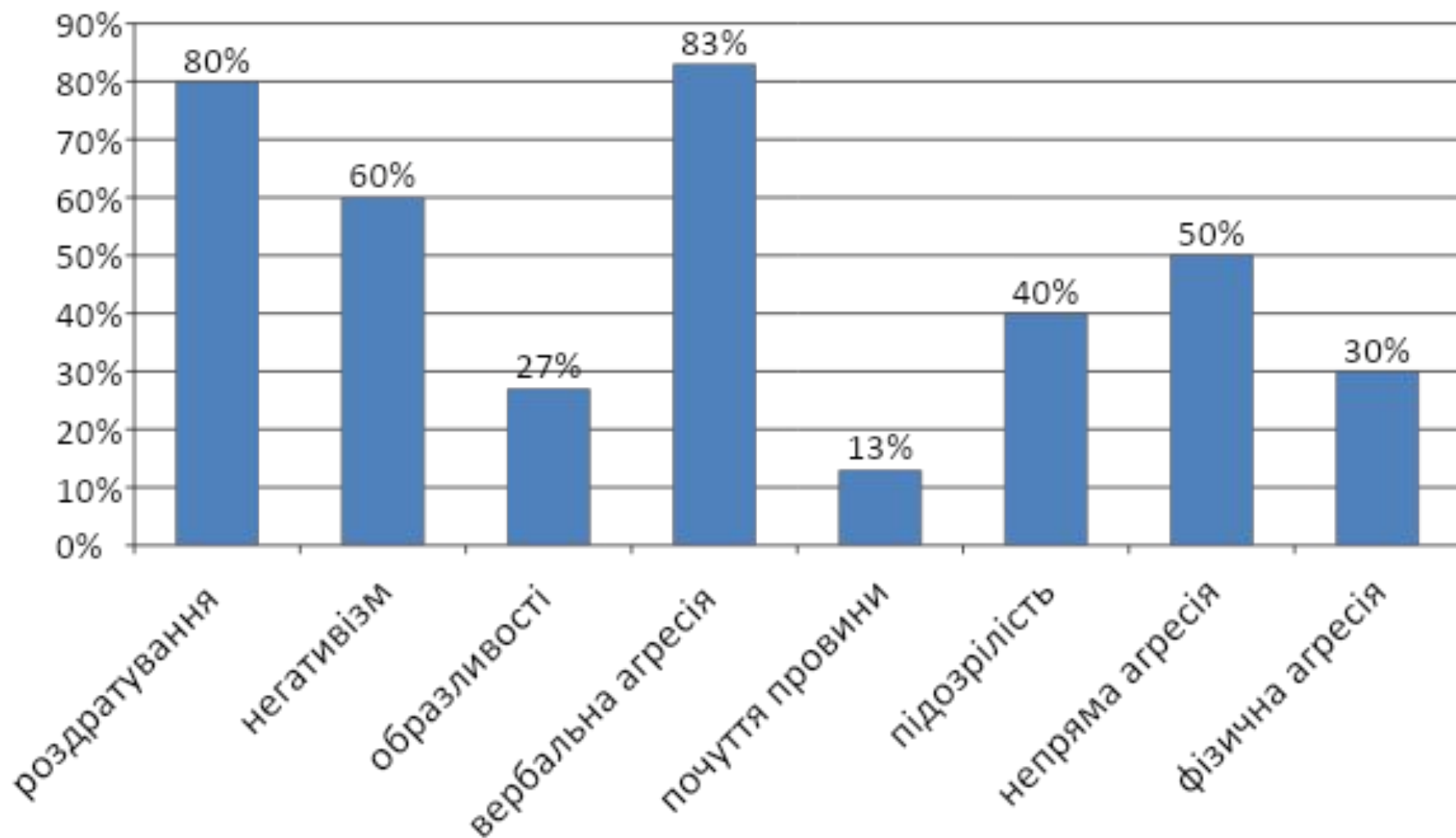
3. «Тест шкільної тривожності Філіпса»

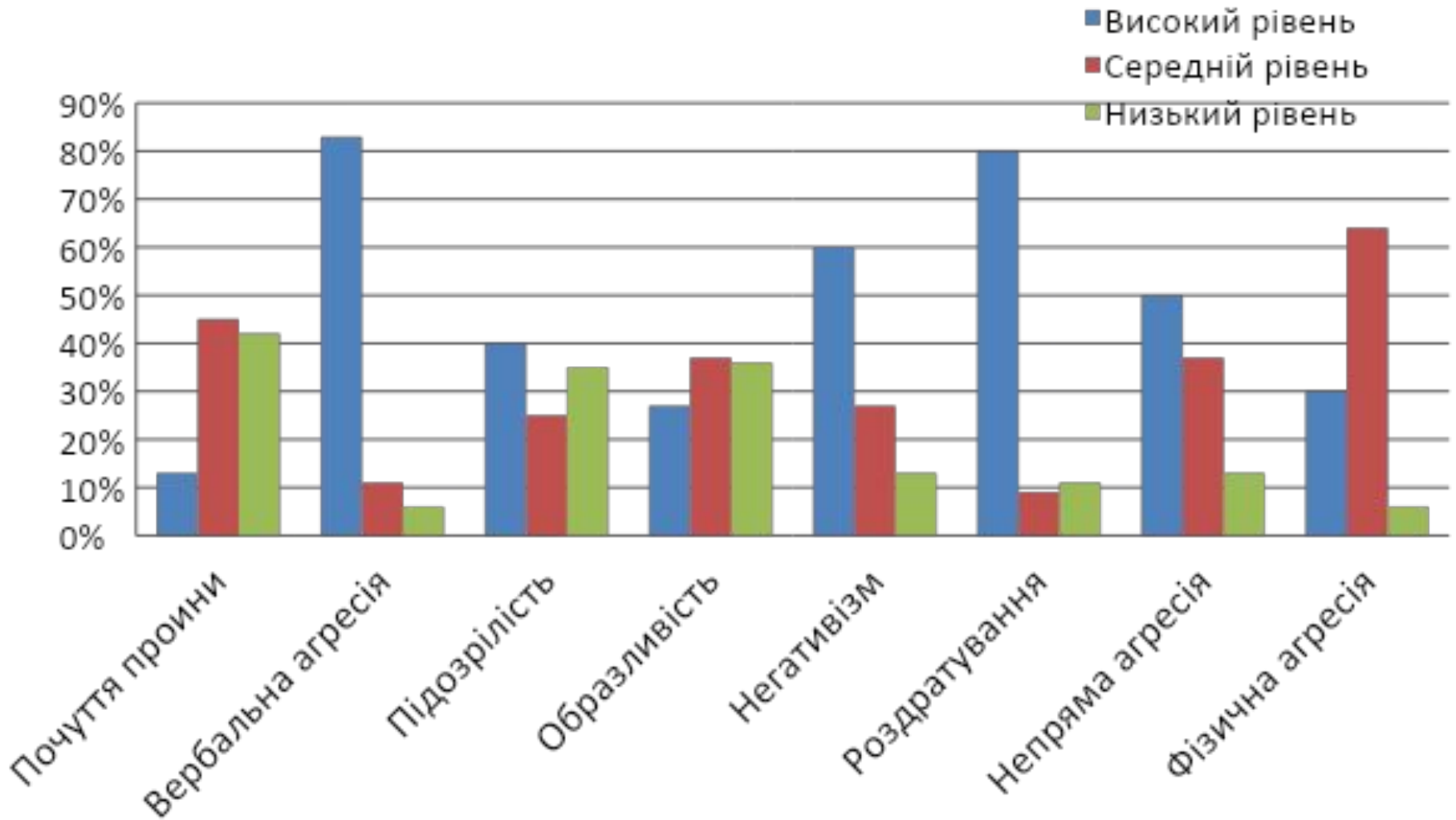
Рівень тривожності молодших школярів з інтелектуальними порушеннями

Вид тривожності	Високий рівень	Середній рівень	Низький рівень
Страх не відповідати очікуванням оточуючих	47%	34%	19%
Страх самовираження	59%	23%	18%
Фрустрація потреби у досягненні успіху	75%	9%	16%
Соціальний стрес	70%	15%	5%

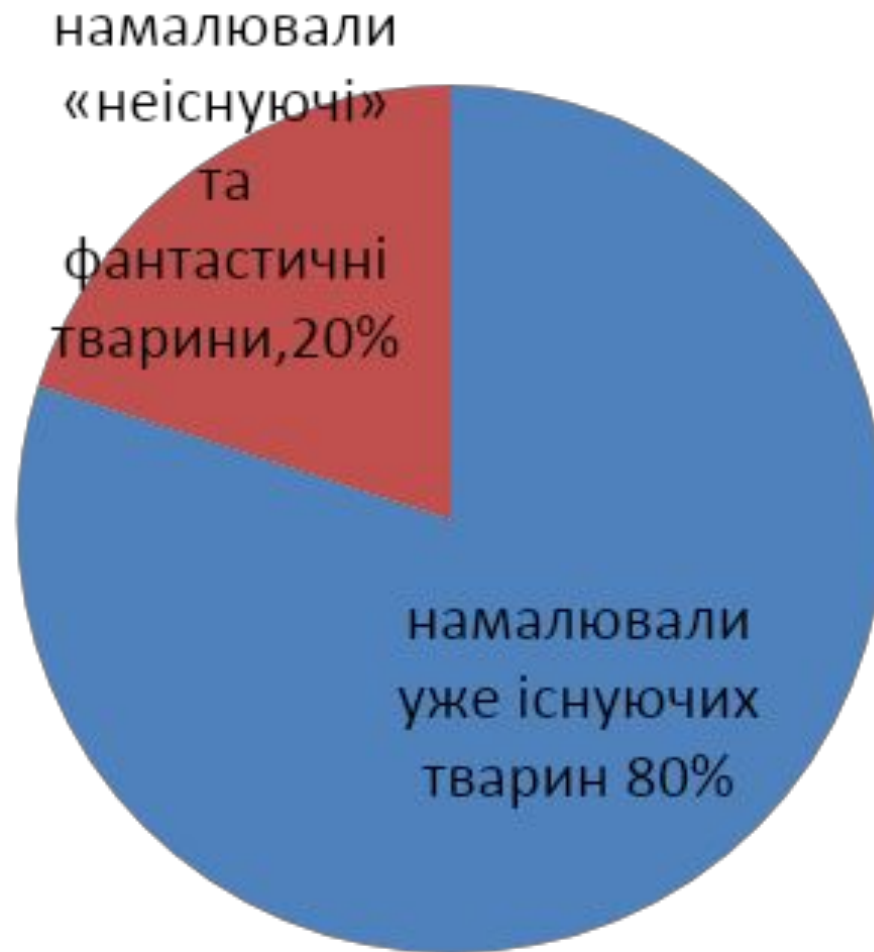
4) Опитувальник форм виявлення агресивності Басса-Дарки;

Види агресії молодших школярів з інтелектуальними порушеннями

5) Проективний тест «Неіснуюча тварина».

Такі результати свідчать про необхідність корекції та розвитку емоційної сфери молодших школярів з інтелектуальними порушеннями, які були здійснені нами, після проведення даного дослідження, за допомогою проведення корекційно-розвиткових занять за допомогою арт-терапевтичних методів.

- **Назва тренінгової програми:**

«Емоційні
метаморфози»

Мета тренінгу:

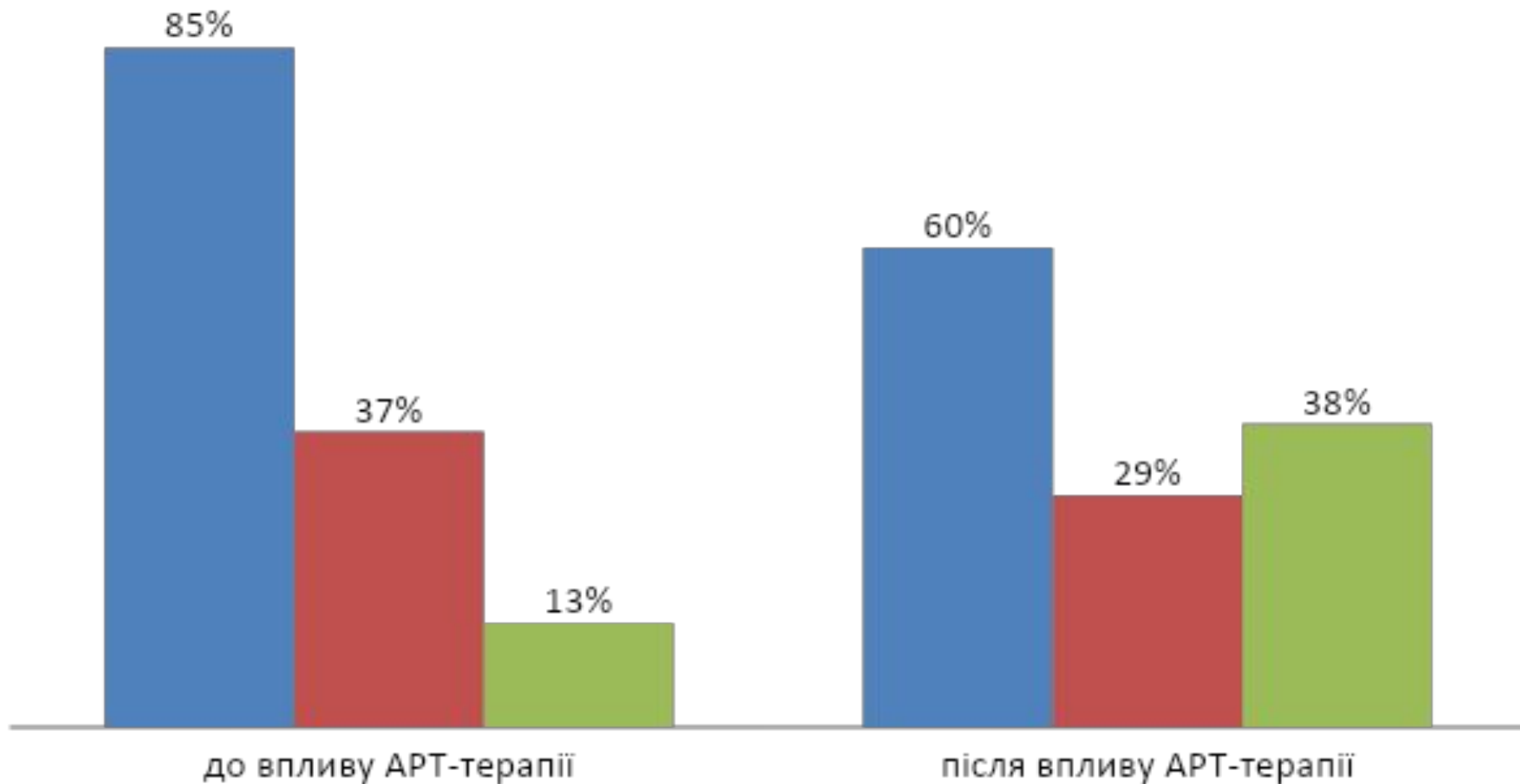
корекція та розвиток емоційно-вольової сфери у молодшому шкільному віці дітей з інтелектуальними порушеннями .

Представлення результатів експериментальної групи до та після корекції

Індивідуально-психологічні індикатори, що підлягали корекції	Експериментальна група			
	до експерименту		після експерименту	
	Рівні розвиненості			
	Низький рівень	Високий рівень	Низький рівень	Високий рівень
Соціальна роль «жертви»	25%	85%	40%	60%
Екстрапунітивна направленість реакції на фруструючу ситуацію	21%	79%	50%	50%
Самозахисний тип реакції на фруструючу ситуацію	8%	92%	37%	63%
Переживання соціального стресу	0%	100%	42%	58%
Фрустрація потреби в переживанні успіху	30%	70%	55%	45%
Страх самовираження	45%	55%	70%	30%
Фізична агресія	40%	60%	65%	31%
Роздратування	0%	100%	42%	58%
Негативізм	0%	100%	37%	63%
Образа	0%	100%	44%	56%
Вербальна агресія	0%	100%	50%	50%

Представлення результатів експериментальної групи до та після корекції за допомогою методики «Метаморфози»

■ жертва ■ агресор ■ нейтральна

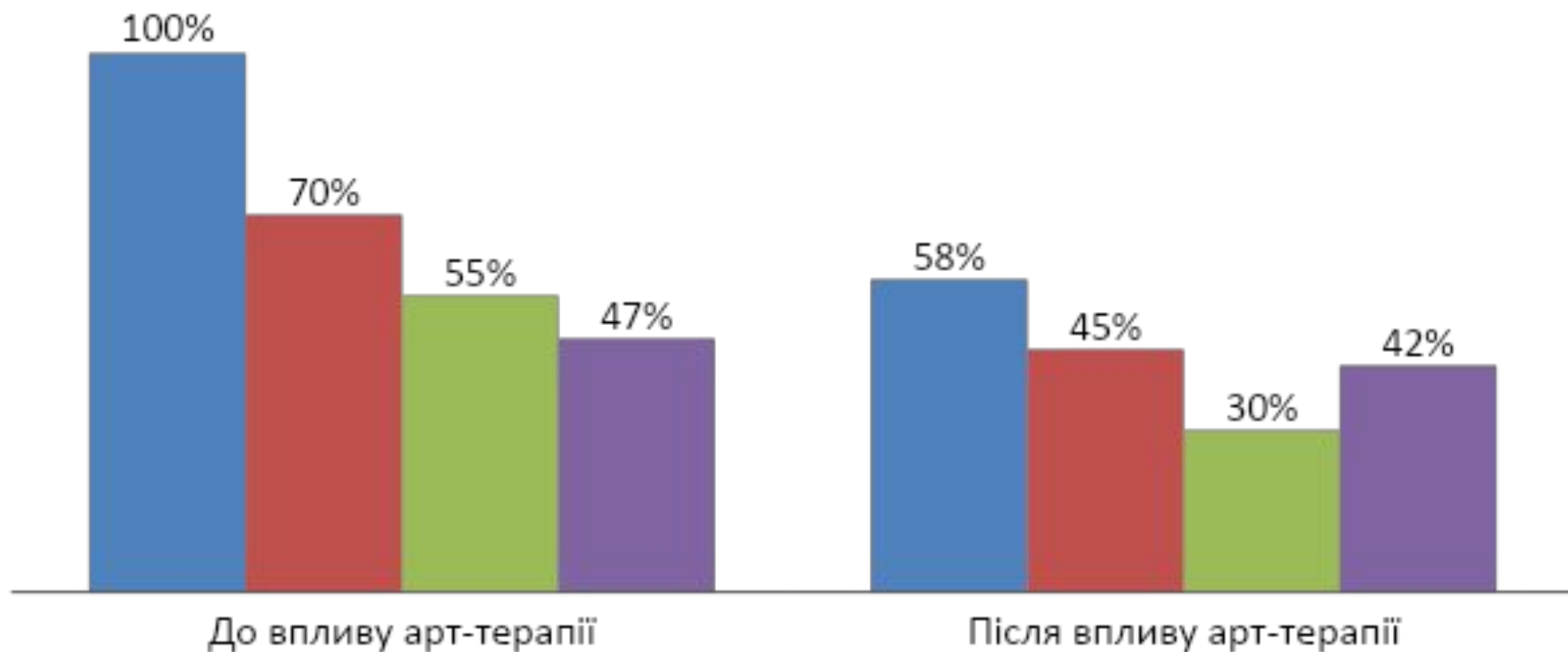

Представлення результатів експериментальної групи до та після корекції за допомогою методики «Фрутраційний тест Розенцвейга»

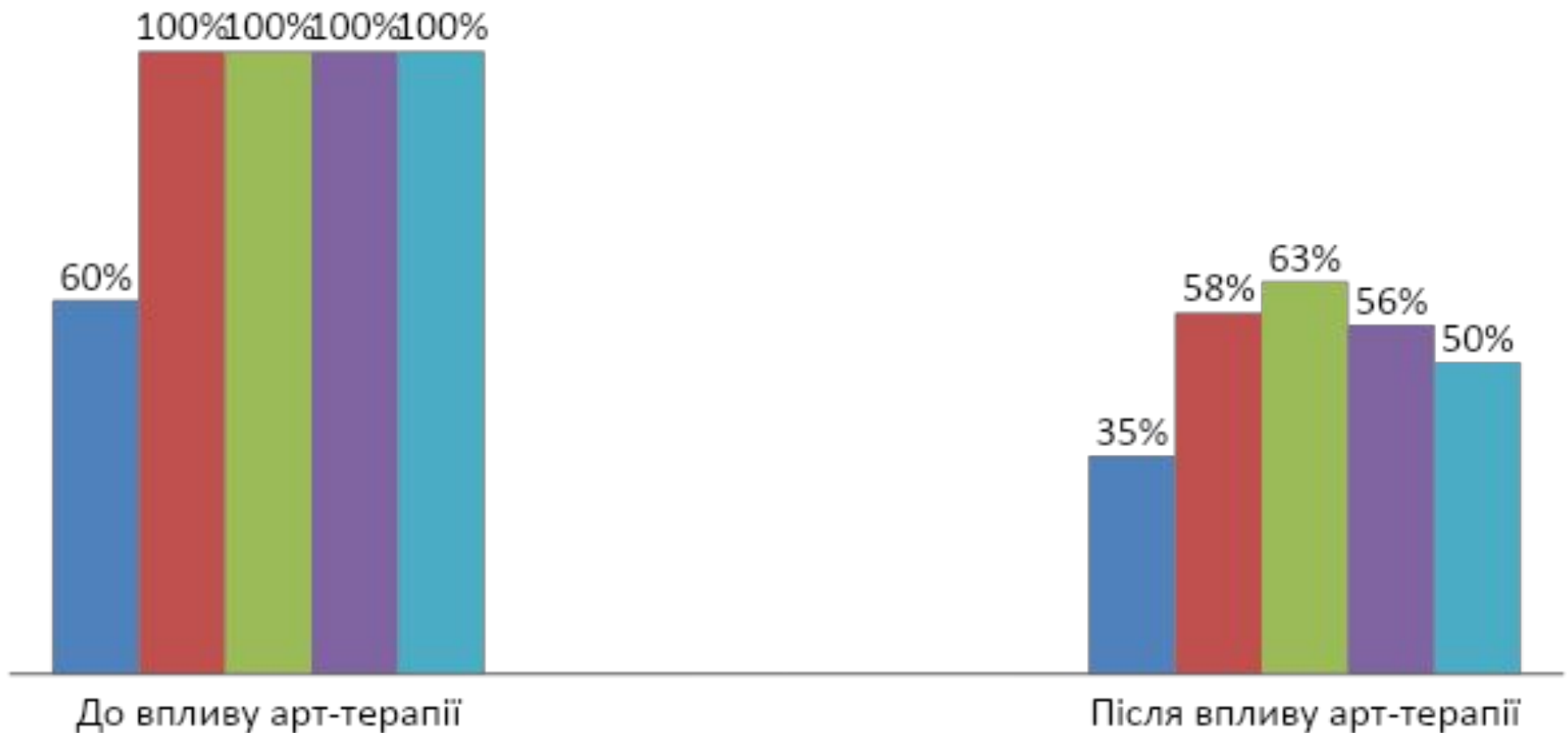
Представлення результатів експериментальної групи до та після корекції за допомогою методики «Тест шкільної тривожності Філіпса»

- Соціальний стрес
- Фрустрація в потребі переживанн успіху
- Страх самовираження
- Страх не відповідати очікуванням оточуючих

Представлення результатів ЕГ до та після корекції за допомогою методики «Визначення рівня агресивності Басса-Дарки»

■ Фізична агресія ■ Роздратування ■ Негативізм ■ Образа ■ Вербальна агресія

Практична значущість отриманих результатів
полягає в тому, що: отриманні данні можуть
бути використані:

- а) практичними психологами для діагностичної та психо-корекційної роботи з дітьми з особливими потребами;
- б) педагогами, що працюють у інклюзивних класах для діагностики та своєчасного виявлення можливих труднощів у поведінці та розвитку дітей з особливими освітніми потребами.

Дякую за увагу